

בהר בחקתי תשפ"ג: מקח טעות במקח וממכר

ויקרא פרשת בהר פרק כה

(יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו:

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

משנה. האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. עד מתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו. הורה רבי טרפון בלוד: האונאה שמונה כסף מעשרים וארבע כסף לסלע, שליש למקח, ושמחו תגרי לוד. אמר להם: כל היום מותר לחזור, אמרו לו: יניח לנו רבי טרפון במקומינו, וחזרו לדברי חכמים.

רמב"ם הלכות מכירה פרק טו

הלכה ג

וכן המוכר לחבירו קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלין ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח, מחזירו אפילו לאחר א כמה שנים שזה מקח טעות הוא, והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום, אבל אם נשתמש בו אחר שראה המום הרי זה מחל ואינו יכול להחזיר.

מגיד משנה הלכות מכירה פרק טו

הלכה ג

[ג] וכן המוכר לחבירו וכו' מחזירו אפי' לאחר כמה שנים. כתב הרב וכן לדמות זו לאותה של מעלה שאין החזרה תלויה בזמן אבל אינן דומים בדבר אחר ודין המום שאין לו זמן יתבאר בהלכות בפרק הזהב זה לשונה והיכא דזבין איניש מידי ולאחר זמן איגלי מעיקרא דאית ביה מומא דהוה ביה מקמי דליזבניה אית ליה לאהדוריה למריה ולא אמרינן בכי הא שהי ליה בכדי שיראה לתגר או לקרובו דלא אמור רבנן הכי אלא גבי אונאה אבל גבי מומין מקח טעות הוא וכל אימת דמגלי ליה מהדר ליה למריה והכי כתב רבינו האי גאון ז"ל ע"כ. ויש מי שכתב שאם היה הדבר שהלוקח יכל להבחינו לאלתר כגון שיכולין לנסותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר מכר לו סתם אינו חוזר. ומ"ש והוא שלא ישתמש וכו'. יצא לו ממה שאמרו כן במקדש את האשה ובא עליה ונמצאו בה מומין דאמרינן חזקה אין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו וחייב בכתובתה כמו שנתבאר פרק כ"ד מהל' אישות וכן הם דיני מקח וממכר שוים לאשה בדינין אלו כדאיתא פרק המדיר (דף ע"ה:):

שולחן ערוך חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות סימן רלב

סעיף ז

[ג] כל הלוקח סתם, אינו לוקח אלא הדבר שלם מכל מום. [יד] ואם פירש המוכר ואמר: על מנת שאין אתה חוזר עלי במום, {טו} הרי זה חוזר, עד שיפרש המום שיש בממכרו וימחול הלוקח, או עד שיאמר לו: (כל מום) שימצא במקח זה הפוחת דמיו עד כך וכך קבלתי אותו, שהמוחל צריך לידע הדבר שמוחל לו בו ד {טז} ויפרש אותו, [ב] כמו <ד> המפרש ו' {האונאה. הגה: טו} מכר לו כלי של עץ ואמר לו שהוא של זהב, הואיל והלוקח חזי ליה מצי א"ל דטוב כשל זהב אמרתי (נ"י פרק בית כור).

ג ה] המוכר לחבירו ה' } קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלים, ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח, מחזירו אפ' לאחר כמה שנים, שזה מקח טעות הוא, והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום. ו' } י' <א> א } אבל [א] ה) אם נשתמש בו ב' אחר שראה המום, ה"ז מחל ואינו יכול להחזיר.

סימן ד מי שמכר חפץ לחברו ונמלא בו מום ושהא מלהחזירו אחר שידע המום. לכאורה נראה מדברי הרמב"ם ז"ל בפט"ו מהלכות מכירה דכל שלא נשתמש במקח אחר שידע המום אפ' שהא כמה ימים ה"ז מחזירו ולא אמרינן כיון דידע ושתק ה"ז נתרלה דחזקה אין אדם מפייס במומין וז"ל המוכר לחברו ונמלא במקח מום שלא ידע בו הלוקח מחזירו אפ' לאחר כמה שנים שזה מקח טעות הוא והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום ע"כ וכ"כ הטור בסי' רל"ב. אבל מדברי הגאון הביאו הרדב"ז סי' קל"ו נראה דאם אחר שידע הלוקח המום שהא ולא החזירו לבטלים ה"ז מחל יע"ש:

סימן ה ואם נמלא מום במקח והודיעו ואח"כ נשתמש בו נראה דלא אמרינן בכה"ג דמחל ואינו יכול להחזיר כ"כ הריטב"א ז"ל בחידושו גבי ביטול מקח וז"ל ואם נשתמש בו אחר שהכיר באונאה קודם שידיע למוכר מחל אונאתו שאל"כ לא הוה ליה להשתמש בו כיון דהוי ביטול מקח ואם הכיר אונאתו והודיעו ואח"כ נשתמש בו לא מחל אונאתו אלא שחייב לשלם למוכר מה שנשתמש או מה שהפסיד בתשמישו עכ"ל:

טבת אפרים - תאריכות חיים - גבון, אפרים בן אהרן / עמוד 68
הודפס מאתר אוצר החכמה

פתחי תשובה חושן משפט סימן רלב

ועיין בספר ארחות משפט נתיב ל"ב סי' י"ז שכתב וז"ל, ועוד נלע"ד דיש להסתפק טובא בעיקר דין זה דאם השתמש, אם הקונה הוא מההמונים ועמי הארץ שאינם יודעים כלל מדין דאם השתמש בו, ואינו יודע כלל מעיקר דבר זה דאסור להשתמש בו מאחר דרוצה להחזירו, אך מורה היתר לנפשיה דכל זמן שחבירו לא החזיר המעות מותר לו להשתמש בו, אבל מ"מ אינו מחל בשום אופן, וצווח ככרוכיאי שודאי רוצה לחזור. ומכל שכן אם ראה המום בדרך, כגון אם קנה סוס ונסע עליו בדרך ובאמצע הדרך מצא בו מום, ונסע על הסוס בחזרה לעירו ובדעתו לעמוד על זה בדין תורה, אך עכ"פ הלא זה השתמש בו אחר שראה המום, האם נאמר בכזה דודאי מחל, והלא אנו רואין דודאי לא מחל אך מגודל הכרח

משתמש בו, הילך ברגליו ויוליך בידיו העגלה עם המשא שעליו, וצע"ג בכל זה, עכ"ל. ולע"ד לכאורה פשוט בדין הראשון שהשתמש מחסרון ידיעה אינו יכול לחזור, דלא נתנו חז"ל דבריהם לשיעורין. וכיוצא בזה מצאתי בשיטה מקובצת ב"מ דף נ"א [ע"א] בד"ה אבל בלוקח מבעל הבית, שכתב וז"ל, והנהו עובדי דכיפי וורשכי, אע"ג דהלוקח לא מחל על אונאתו כיון דמבעל הבית לקח לא פלוג רבנן, דאל"כ יש חילוק בין לוקח עם הארץ או תלמיד חכם, אלא חכמים השוו מדותיהם כו', עכ"ל. [ומיהו אפשר לחלק קצת, דשאני התם שהוא דין של החכמים חכמי הש"ס]. ובדין השני שהשתמש מכח אונס שראה המום בדרך כגון אם קנה סוס כו', הנה מה דנקט הציור על סוס הוא שלא בדקדוק, דגבי סוס ע"פ הרוב לא שייך כלל דין זה דהשתמש בו מחל דהא הוא דבר שעושה ואוכל וכמ"ש לעיל, וה"ל לומר הציור על עגלה וכיוצא. אך בעיקר הדבר בהשתמש מכח אונס, לכאורה פשוט דודאי יכול לחזור, כמו באונאה יותר משיעור כדי שיראה כו' כמ"ש בסימן רכ"ז סעיף ז' ואם יברר שהיה לו אונס כו', וצ"ע:

נתיבות המשפט ביאורים סימן רלב

[א] אם נשתמש. עיין סמ"ע ס"ק י' דאם היה דבר שהיה יכול הלוקח להבחין וכו'. והטעם נראה דהוי כמו בכדי שיראה ולא [ה]ראה. ועיין במשנה למלך ברמב"ם פט"ו מהלכות מכירה [ה"ג] שהקשה דהא אפילו ראה המום ושתק לא הוי מחילה עד שנשתמש בה ומכל שכן כשלא ראה המום כלל רק שהיה יכול להראותו. ועוד קשה לי, דהא כתבו התוס' בב"ב דף צ"ו [ע"א] בד"ה כל ג' ימים, אי לא טעמו המוציא מחבירו עליו הראיה, וכן כתב הטור בסימן ר"ל [סעיף ז'] והביאו הסמ"ע שם ס"ק י"ד ע"ש, אלמא דאף שיכול לטועמו תיכף לא אמרינן דמחיל. ואין לומר דחומץ שאני דמין אחר הוא לגמרי, דהא ריחא חלא וטעמא חמרא כתבו התוס' שם בדף צ"ה [ע"א] ד"ה נותן לו דשמו הוא יין, ואפילו הכי הוי מקח טעות כשלא טעמו בריח. לזאת נראה דכונת הסמ"ע דכמו בראה המום ונשתמש בו אמרינן [שמחל כה"ג ביכול להבחין ונשתמש בו אמרינן] ג"כ שמחל. ומה שחילק במשנה למלך [שם] בנתן מעות או לא, דכשלא נתן המעות אמרינן דלכך שתק כיון דלא נתן המעות, עדיין קשה, דא"כ באונאה אחר שיראה ג"כ נימא הכי דכשלא נתן המעות לא מחיל, והש"ך בסימן רכ"ז בס"ק ד' כתב דדוקא בשיש לו מיגו נאמן, מוכח דבלא מגו לא אמרינן דמחיל.

ונראה דאם לא היה יכול להחזירו, כגון שלא היה המוכר בביתו, והוא דבר שעושה ואוכל ונשתמש בו כדי שיעשה ויאכל, יכול לחזור בו אפילו אחר כמה ימים, דנהי דנתבטל המקח, מ"מ דמי לשומר אבידה [בסימן רס"ז סעיף כ"ב] שאם הוא דבר שעושה ואוכל שיעשה ויאכל. ובאונאה כשנשתמש בו ולא החזירו מחמת שלא היה המאנה בביתו. אם הוא שתות הרי הוא קנה ומחזיר אונאה, אפילו נשתמש בו אינה ראייה [שמחל] דהא שלו הוא, רק כשהיה יכול להחזירו ולא החזירו אמרינן דמחל. וביותר משתות נראה דדמי למום, לכן אפילו לא היה יכול להחזיר, אם נשתמש בו אחר בכדי שיראה אמרינן דודאי מחל.

פתחי תשובה חושן משפט סימן רלב סק"א

[וכן מוכח בתשובות מיימוני השייכות לספר קנין סי' ז' שכתב שם תשובה על אודות הסוס שמכר ראובן לשמעון ושוב נמצאו מומין כו', ולענין כחש הסוס נראה דיש לשמעון לשלם לראובן כל מה שכחש מחמת מלאכה שרכב עליו משעה שנודע לו המום כו', עכ"ל. והקשה עליו בשלטי גבורים פרק הזהב דף צ"ב ע"ב [ב"מ ל' ע"ב מדפי הרי"ף סוף אות א'], הא קי"ל שאם נשתמש הלוקח במקחו אחר שראה המום מחל ואינו יכול להחזיר, ע"ש. ולדברי נתיבות המשפט הנ"ל לק"מ, וכ"כ בתשובת גליא מסכת שם].

שו"ת מהרש"ם חלק ב סימן לד

להרב המאה"ג וכו' מו"ה משלם זוסיא הירשהארין נ"י רב בעיר סטנאב ברוסיא:
מכתבו הגיעני וע"ד שאלתו באחד שמכר לאטרעיע צעטיל אחר שכבר עבר יום הוצאת הנומערין ואח"ז נודע שיצאו הנומערין והרויח חמשים ר"כ אם יוכל לבטל המקח או דנימא דהו"ל לאתנויי:

הנה אי נימא שיש להם דין שטרות שאין להם אונאה ואפי' ביותר מפלגא הוי סד"ד והמוחזק יוכל לומר קים לי אך די"ל דהוי מקח טעות כהא דכתובות (דף צ"ז ע"א) זביני בטעות הוה דאגל"מ דארבא בעיקולי הוה קיימי וע' ספר יהושע בפסקים וכתבים סי' קכ"א בחילוף באנקצעטיל אחר שכבר הוקרו כפלים וגם יש לדין מדברי בעה"ת והרמב"ן שהובאו בש"ך חו"מ סי' ס"ו סקי"ג שדעת הרמב"ן דכיון שהי' בידו לחקור על הדבר אינו בכלל מקח טעות ע"ש גבי מכר שטר ונמצא הלוה עני וע"ע בסמ"ע רס"י רל"ב בשם הה"מ בשם י"א לענין מום דאם הי' יכול להבחין אינו מקח טעות ועמ"ש בנה"מ ובחיבורי לחו"מ שם וע' שאילת יעב"ץ ח"א סי' פ"ה דלאטריע לאזען אין להם דין שטר וע' ח"ס חו"מ סי' קנ"ג ובפרט אם כבר הרויח בו. אך לענ"ד בנ"ד כיון שידע מוכר שכבר עבר יום הוצאת הנומערין הרי אדעתא דהכי מכר שיהי' הרייח וההפסד לקונה ואם הי' אפשר לחקור ולברר קודם מכירתו פשיטא דאיהו אפסיד אנפשי/אנפשי/ וכמ"ש הרמב"ן הנ"ל ואם לא הי' אפשר להודיע אז כיון שלא המתין עד שיוודע אדעתא דהכי גמר ומקני וכמ"ש כה"ג בתשו' רשד"ם חו"מ סי' שע"ו ועמ"ש בחיבורי לחו"מ רס"י ר"ט בזה מכמ"ק ולכן לענ"ד הרייח לקונה זולת אם יבורר שהמוכר לא ידע שכבר עבר יום הוצאת הנומערין י"ל דהמקח בטל. אך בגוף הקנין יש לפקפק הרבה שאין הצעטיל נקנה בכסף וע' בשו"ת ב"ש חח"מ סי' כ"א באורך בזה וצייד דגם מש"פ ליכא בזה אבל אם נתן הצעטיל ליד הקונה אז קנהו ואף שפקפק שם גם בזה לענ"ד פשוט שקנה במסירה לבד כיון שלא נכתב שם הקונה וע' בח"מ סי' ס"ו ס"א בהג"ה וש"ך סק"י ותומים ונה"מ שם וגם משום דד"מ קנה בזה שהוא של המלך ולטובתו נעשה וע' תשו' פמ"א ח"ב סי' כ"ב באמצע התשו' בזה: +ע' לקמן סי' רל+

סמ"ע סימן רלב

י] אבל אם נשתמש כו'. והוא הדין אם היה דבר שהלוקח יכול להבחין לאלתר, כגון שיכולין לנסותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן, והמוכר מכר לו סתם, אינו חוזר, כ"כ המגיד משנה שם [פט"ו ממכירה ה"ג]:

שו"ת מהרש"ם חלק ג סימן קכח

להרב הה"ג מו"ה מאיר הכהן רפ"פ נ"י ראבד"ק קראקא.

ע"ד שאלתו בנידון הפאקטורין /רשימת המשלוח/ שנדפס עליהם כי רק עד ח' ימים יוכל הקונה לדרוש טעות מום ועתה בא הקונה אחר שעבר הזמן ותובע ט' מומין. הנה לענ"ד כיון שדעת הה"מ דאם עבר זמן והי' יכול להבחין אין לו ט' מומין ואף דבנה"מ כתב דדוקא בנשתמש בו כבר הבאתי בחיבורי לחו"מ מתשו' רדב"ז ח"ג סי' תי"ז וח"ד סי' קל"ו וסי' קל"ט דבכל גווני הלכה כהי"א אלו וגם הבאתי שם דעת הראב"ד שהובא באס"ז ב"ק ט' בשם המאירי שיש ב' דיעות ובאס"ז ב"מ י"ד המומין שוה לאונאה אך שאם לא נתן עוד המעות כ' המל"מ דגם ביכול להבחין /להבחין/ חוזר א"כ אם הי' כבר משלם דמי המקח הי' הדין עם המוכר גם בלא תנאי וא"כ כשהתנה התנאי שאחר ח' ימים /ימים/ אין לו ט' מומין בע"כ לטפויי אתא שגם קודם נתינת מעות אין לו ט' וכל תנאי שבממון קיים ואף דבהתנה שלא יהי' ט' מומין לא ידע דמחיל הרי גם בדינו של הה"מ תקשי כן ובע"כ דאמרי' דהוי כידע ומחיל כיון שבידו להבחין וה"נ בזה. ואף דבהא דלישנא יתירה לטפוי אתי מבוואר בב"י ח"מ סוסי' ס"א בשם הרשב"א דאין לנו לדון בדמיונות במקום שלא נמצא בפירוש כבר הוכיח בתשו' נו"ב מ"ת א"ע סי' ק' מתשו' רשב"א שבב"י סי' שט"ו דהיכי דכל הלשון א"צ לכתבו והוא מיותר לכ"ע אמרי' לטפוי אתי ע"ש וה"נ בנ"ד שכל התנאי הוא בא רק לבטל ט' מומין אחר ח' ימים שכבר הי' יכול להבחין ובע"כ לטפוי אתי וע' סמ"ע סי' שט"ז סק"ח שהביא ג"כ ת' הרשב"א שבב"י סי' שט"ו הנ"ל וע"ש עוד בנו"ב סי' ק"א עוד בזה ובמק"א הבאתי מחשו' /מתשו' /מהרי"ט בשניות חו"מ סי' קי"ט שהאריך ג"כ בסתירת דברי הרשב"א וחילק ג"כ כעין דברי הנו"ב ומפורש שם דהיכי דהלשון הוי ענין תנאי או חיוב לכ"ע אמרי' לטפוי אתי וע"ע בתשו' שער אפרים סי' קכ"ט ותשו' כנסת יחזקאל סי' ק"א ורדב"ז ח"ג סי' תקע"ג ומל"מ פכ"ד ממכירה הט"ו ואכמ"ל. ועוד נראה דכיון שנתפשט המנהג בין הסוחרים ובעוה"ר רובן דנים בערכאות המקיימים תנאי זה בהחלט א"כ כל כה"ג מנהגא מלתא חזא שהרי דעת הראב"ד דכל שאין הדין ברור בדינינו למדין ממנהיגי /ממנהגי/ עכו"ם ע"פ דמ"ד כמ"ש הטור סי' קל"ב בשמו והובא בש"ך סי' ע"ג וכן מצאתי בש"ג פ"ד דסנהדרין בשם בעה"ת וכ"ה במהרשד"ם יו"ד סוסי'

ק"א ועוד דהוי כקבלו עליהם לדין כדיעה הסוברת כן דביכול להבחינו ליכא ט' מומין וכן י"ל שהתנאי הזה הוי כקבלו עליהם לדין כדיעה זו וכה"ג ממש מבואר בתשו' מהרשד"ם חיו"ד סי' קפ"ב באמצע התשו'. ולכן לענ"ד התנאי בתקפו ואין להקונה ט' מומין ואיהו דאפסיד אנפשי' ואף דמבואר בתשו' הרשב"א שהובא בב"י ח"מ סי' רכ"א דבקנה ע"פ שומת פ' ושמהו בתת"ק ובשטר המכירה כתב המוכר אלף דינרין אף שקיבל הלוקח השטר לא נתחייב בסך אלף וטענתו שלא קיבל השטר אלא בכדי שיהי' בידו לראי' על המכר טענה יפה הוא ע"ש ולכאורה י"ל דה"נ מה שקבל הפאקטור"ע רק לדעת המקחים של הסחורה ולא נתחייב בקבלת הפאקטור"ע בתנאי זה אך לפ"ז הי"ל להחזיר הסחורה בחזרה למוכר כיון שהמוכר התנה כן ובפרט בקנה עוד הפעם סחורה אצלו הרי ידע ונתרצה בזה והנלענ"ד כתבתי.

שו"ת מהרש"ם חלק ב סימן רלא

להרב המאה"ג מו"ה אלטר שפירא נ"י אבד"ק וויקנא:

מכתבו הגיעני וע"ד הדו"ד שבא לפניו בראובן שמכר לשמעון ביצים סגורים בתיבות והתנה עמו שאינו ערב לו בעד הסחורה אם הם טובים ועי"ז קנה הסחורה בזול קצת מהמקח וסילק כל המגיע ואחר שהוליכם לטשערנאוויץ פתח התיבות ומצא בהם הרבה מקולקלים הנקראים בנקעס וגם יש בהם שאר מראות עד שיש בהם אונאה יותר משתות והמוכר טוען שבשעת קניי' פתח התיבות וגם הלא בפל' התניתי שאיני ערב בעד טוב /טיב/ הסחורה וגם איני מאמין כלל שהם מקולקלים והנה רו"מ הביא מסי' רל"ב סי"ט דהמוכר ביצים ונמצאו מוזרות מדינא המקח טעות אבל המנהג אינו כן ומנהג מבטל הלכה ומכ"ש בנ"ד שהתנה עמו ע"ז אך דיש להשביע המוכר אם לא ידע מזה או שעשה כן במתכוין להניח בתוכם הרבה מקולקלים דבזה לא דמי לביצים מוזרות שגם המוכר לא ידע מזה עכ"ד:

אבל לענ"ד כיון דיש דיעות דבהי' יכול להבחינו ונתן הדמים אין לו טענת מומין וכבר הארכתי בחיבורי לחו"מ סי' רל"ב ס"ג בזה ובנשתמש בו בודאי כן הוא וגם בא"י להבחינו אלא בטורח כיון שנשתמש בו אין לו טענת מומין ובנ"ד כבר נשתמש בהוליכתו /בהולכתו/ לטשערנאוויץ כמ"ש הרדב"ז ח"ד סי' קל"ו והובא בחיבורי שם וכ"ה בתשו' תוע"ר ח"מ סי' כ"א הדולכת הסחורה הוי כנשתמש בה וגם באונאה הרי קיי"ל דאם שהה יותר מכדי שיראה לתגר אין לו טענה ומבואר בתוס' ב"מ (דף מ"ט ע"ב) דמשערין כפי שהוא ע"פ רוב ואף שקרובו דר מרחוק אין נותנים שהות יותר ובנ"ד שהאונאה אינו על המקח אלא ע"י שיש בתוכם הרבה מקולקלים וד"ז הי' בידו לבדוק תיכף ע"י פתיחת התיבות בעצמו וא"צ להראותו לתגר וכיון שפרע כל המעות והוליכן למק"א שידוע שע"ז הרבה נשברים והמוכר מוחזק והתנו בפירוש שאינו ערב לו אף דתנאי באונה /באונאה/ ל"מ כמ"ש בסל"ז סכ"א מ"מ בכה"ג הי' מוטל עליו ביותר לפתוח התיבות ולראות הביצים בעודו במקום המוכר וכיון דגם בלא"ה המע"ה אלא שהי' בידו להטיל קב"ח על המוכר ובכה"ג שהי' בידו להבחינו לאלתר ושהה יותר מכדי שיראה לתגר אין בידו להשביע ולהטיל קב"ח על המוכר כלל. כנלע"ד:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות סימן רלב

סעיף ד

ז] אין מחשבין פחת המום, אפילו מכר לו כלי שוה עשרה דינרים ונמצא בו מום המפחיתו מדמיו איסר, מחזיר את הכלי ואינו יכול לומר לו: הילך איסר ו) פחת המום, שהלוקח אומר: {יא} בחפץ שלם אני רוצה. ח] וכן אם רוצה הלוקח ליקח פחת המום, {יב} <ב> הרשות ביד המוכר לומר: או קח אותו כמו שהוא או תקח מעותיך והחזיר לי מקחי.

סעיף ה

ראובן שמכר לשמעון בתים שיש לו בעיר אחרת, {ג} וקודם גמר המקח נכנסו עובדי כוכבים בבתים וקלקלו קצת מקומות ועשנו הכתלים ועקרו דלתות הבית והחלונות, ורוצה שמעון לחזור בו, וראובן טוען ט] שכיון שהוא מום עובר ינכה לו מן הדמים כדי שיחזיר הבית לקדמותו ויקיים המקח, {ד} הדין עם ראובן. הגה: ז] שהרי בית מכר לו ועדיין נקרא בית. ג] וכן מום שאינו בגוף הבית, כגון שיש לאחד דרך עליו או אמת המים עוברת שם, מסלק המום והמקח

קיים. אבל אם המום בגוף הבית, כגון שאמר לו שיש לו כותל שלם, ונמצא רעוע, אינו יכול לבנות לו כותל שלם; וכל כיוצא בזה (הגהות מרדכי דכתובות).

סעיף כא

טז מכר לו זרעים כז' { הנאכלים, } מח { כגון חטים ושעורים, וזרען ולא צמחו, אינו חייב באחריותן, אפילו היה זרע פשתן שרוב בני אדם קונים אותו לזריעה, הואיל ואוכלים אותו אינו חייב באחריות זריעתו. (לא) מיהו אם לא נתן עדיין המעות, י"א דיכול הלוקח לומר: לזריעה קניתי (טור בשם הרמ"ה), ועיין למטה סעיף כ"ג. לב { מט } ואם הודיעו שהוא קונה לזרע, חייב באחריותו. לג { והוא הדין לדברים הנמכרים לרפואה ולצביעה וכן כל כיוצא בזה. לד } נ { הלוקח מקח מחבירו והודיעו שהוא מוליכו למדינה פלונית למכרו שם, ואחר שהוליכו לשם נמצא בו מום, אינו יכול לומר: החזר לי מקחי לכאן, אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מטפל להביא ממכרו או למכרו שם; יז [ט] כו } נא { ואפילו אבד או נגנב (אחרי שהודיעו), הרי הוא ברשות מוכר. לה } ואם היה המוכר יודע בממכרו שהיה בו מום, חייב בהוצאות שהוציא הלוקח להוליך אותו למקום פלוני. ואם לא היה יודע שהיה בו מום, פטור מהוצאת ההולכה, כז } נב { ואינו חייב אלא בהוצאת כח' } החזרה. [י] כח } ואם לא הודיע למוכר שמוליכו למדינה אחרת, והוליכו ונמצא בו שם מום, הרי זה ברשות הלוקח } נג { עד שיחזיר המקח במומו כט' } למוכר.